

استخراج وظایف حرفه‌ای پرستاران خانواده با استفاده از نظرات پرستاران، خانواده‌ها، پزشکان و مدیران

مریم علیزاده، نیکو یمانی*، فریبا طالقانی، طاهره چنگیز

چکیده

مقدمه: با توجه به نیاز کشور ما به داشتن پرستارانی متخصص در زمینه خانواده و به منظور نیاز به تعریف وظایف حرفه‌ای به عنوان پایه‌ای جهت برنامه‌ریزی‌های آتی در خصوص رشته‌ها و گرایش‌های جدیدی مانند پرستاری خانواده در این مطالعه به استخراج قسمتی از وظایف حرفه‌ای پرستاران خانواده با استفاده از نظرات پزشکان (خانواده، متخصص)، خانواده‌ها، پرستاران، مدیران مراکز بهداشتی-درمانی دولتی و خصوصی پرداختیم.

روش: پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی/توصیفی است که در سال ۱۳۸۹ در اصفهان انجام شد. جامعه پژوهش شامل چند گروه می‌باشد خانواده‌های تحت پوشش مراکز بهداشتی اصفهان، پرستاران شاغل در بیمارستان‌های دولتی اصفهان، پزشکان خانواده، پزشکان متخصص، مدیران مراکز بهداشتی درمانی دولتی و خصوصی. نمونه‌گیری از خانواده‌ها و پرستاران به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای، پزشکان خانواده و پزشکان متخصص به صورت تصادفی ساده انجام شد، مدیران مراکز بهداشتی درمانی دولتی و خصوصی به صورت تصادفی از بین مدیرانی که حاضر به شرکت در پژوهش بودند انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از روش مصاحبه استفاده گردید. جهت تکمیل و اصلاح وظایف، از فوکوس گروپ استفاده شد. در آخر تعداد آیتم‌ها پس از استخراج نظرات افراد، وظایف بر اساس سؤالات مصاحبه و اهداف پژوهش دسته‌بندی شد و موارد تکراری و میزان تکرار هر مورد در کنار آن مشخص گردید.

نتایج: ۵۹ آیتم به عنوان وظیفه از مصاحبه با خانواده‌ها، ۳۰ آیتم از مصاحبه با پرستاران، ۲۵ آیتم از مصاحبه با پزشکان خانواده، ۱۵ آیتم از مصاحبه با پزشکان خانواده و ۳۱ مورد از مصاحبه با مدیران استخراج گردید. پس از ادغام و حذف موارد تکراری و نهایی کردن در فوکوس گروپ به ۳۲ آیتم رسید. **نتیجه‌گیری:** از آن جا که جهت برنامه‌ریزی‌های آتی برای تربیت نیروی تخصصی مورد نیاز جامعه در حیطه پرستاری خانواده نیاز به تعریف وظایف حرفه‌ای پرستاران می‌باشد از یافته‌های این پژوهش می‌توان در برنامه‌ریزی درسی برای این رشته استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی: وظایف حرفه‌ای، پرستاران خانواده، نیازسنجی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه توسعه آموزش) / زمستان ۱۳۸۹؛ ۱۰(۵): ۷۰۷ تا ۷۱۸

مقدمه

یکی از چالش‌هایی که در آموزش پزشکی امروزه با آن

* نویسنده مسؤو: دکتر نیکو یمانی (استادیار)، گروه آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. yamani@edc.mui.ac.ir
مریم علیزاده دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (m_alizade@edc.mui.ac.ir)؛ دکتر فریبا طالقانی، (استادیار)، گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان،

اصفهان، ایران. (taleghani@nm.mui.ac.ir)؛ دکتر طاهره چنگیز (دانشیار)، گروه آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (tahereh.changiz@gmail.com)
این مقاله در تاریخ ۸۹/۱۰/۱۲ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۱۱/۲ اصلاح شده و در تاریخ ۸۸/۱۱/۲۰ پذیرش گردیده است.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه توسعه آموزش) / زمستان ۱۳۸۹؛ ۱۰(۵) / ۷۰۷

می‌پردازد. و به همین دلایل نیز نیاز به تعریف نقش پرستار خانواده در رشته‌های تخصصی پرستاری در کشور ما احساس می‌شود. وجود چنین پرستاری در سیستم ارائه خدمات بهداشتی در جامعه‌ای مانند ایران که علاوه بر وجود تغییرات ذکر شده در بالا روش ارائه خدمات بهداشتی آن نیز رو به تغییر و اصلاح است و به سمت ارائه خدمات پیشگیرانه پیش می‌رود لازم و ضروری به نظر می‌رسد. چنین پرستاری دارای نقش‌هایی خواهد بود که مستلزم داشتن مهارت‌های پیشرفته و صلاحیت وسیع بوده و طبیعتاً نیاز به آموزش مهارت‌ها و توسعه دانش جدید خواهد داشت (۶). پرستاری در حال تغییر در راستای تطابق با نیازهای افراد و جامعه و تقاضاهای جدید بهداشتی است و پرستاران در ارائه خدمات بهداشتی مبتنی بر جامعه می‌توانند نقش زیادی ایفا کنند (۷). درگیر کردن خانواده‌ها در امر مراقبت بهداشتی همیشه قسمتی از کار پرستاری بوده است اگر چه با اصطلاح پرستاری خانواده یا (family nursing) نامیده نمی‌شده است. به هر حال تغییرات ایجاد شده در سیستم خدمات بهداشتی مثل ترخیص زودتر از بیمارستان و شیوع بیماری‌های مزمن باعث شده است که خانواده‌ها مسؤولیت بیشتری در امر مراقبت بر عهده بگیرند و این به این معناست که پرستاران باید یک نقش حمایتی در کمک به خانواده‌ها برای انجام این مسؤولیت خطیر داشته باشند (۸). در عملکردهای جدید پزشکی (خدمات مبتنی بر جامعه) نقش پرستاران متخصص گسترش یافته است. برای پاسخ به این نیازها و چالش‌ها جدید باید برنامه‌های درسی جدید، استراتژی‌های جدید آموزشی، مدل‌های نوین برنامه درسی، موقعیت‌های نوین یادگیری، ابزارهای جدید و روش‌های نوین ارزیابی را به کار برد (۱).

دانشگاه‌های علوم پزشکی در کنار ارائه خدمات بهداشتی به مردم، وظیفه مهم تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز بخش‌های مختلف جامعه را نیز انجام می‌دهند در همین راستا، و از آنجا که پرستاران در ارائه خدمات بهداشتی درمانی، نقش قابل توجهی ایفا می‌نمایند، تربیت

مواجه هستیم تغییر در نوع ارائه خدمات بهداشتی می‌باشد. به نحوی که این تغییرات از خدمات بیمارستانی سنتی و بیمار-محور به سمت خدمات پیشگیرانه و مبتنی بر جامعه پیش می‌رود (۱). از علل این گرایش می‌توان به تأثیرات اقتصادی بیماری‌ها بر دولت‌ها اشاره نمود. تمامی بیماری‌ها خصوصاً بیماری‌های مزمن بار اقتصادی زیادی را بر دولت‌ها تحمیل می‌نمایند. این امر به علاوه تأثیرات مخربی که مشکلات ناشی از بیماری بر فرد و خانواده‌ها می‌گذارند دولت‌ها را بر آن داشته است که به ایجاد اصلاحاتی در نظام سلامت خود بپردازند. از جمله این اصلاحات تغییر در گرایش از سمت درمان بیماری‌ها به سمت پیشگیری است (۲). طبق آمارهای سازمان بهداشت جهانی بیماری‌های مزمن در کل دنیا و همین‌طور در کشور ما ۴۳ درصد از بار بیماری‌ها و ۶۰ درصد از کل مرگ و میرها را تشکیل می‌دهند و تا سال ۲۰۲۰ توزیع این بیماری‌ها از ۶۰ درصد علل مرگ و میر به ۷۳ درصد و از ۴۳ درصد بار بیماری‌ها به ۶۰ درصد می‌رسد در ایران روند رو به رشد پیر شدن جمعیت نیز این روند را تقویت نموده است (۳ و ۴). به علاوه امروزه کاهش زمان بستری بیماران در بیمارستان، افزایش دسترسی به اینترنت و خدمات الکترونیک و در کل صنعتی شدن جوامع و افزایش هزینه‌های بستری در بیمارستان از یک طرف و دوری از خانواده و عفونت‌های بیمارستانی از طرف دیگر باعث شده است تا روز به روز خدمات مراقبت در منزل مورد استقبال بیشتری قرار گرفته و تمایل افراد به دریافت خدمات پزشکی و پرستاری در منزل افزایش یابد (۵). پرستاری خانواده رشته‌ای تخصصی در پرستاری است که با هدف اقدامات پیشگیرانه و ترویج بهداشت ایجاد شده است. پرستار خانواده فردی است که به افراد و خانواده‌ها کمک خواهد نمود تا با بیماری‌ها و ناتوانی‌های مزمن مقابله نمایند. فردی که قسمت اعظم زمان کارش را در منزل بیماران و خانواده‌ها خواهد گذراند و به جمع‌آوری شواهد، کشف سریع مشکلات، درمان اولیه، مراقبت بهداشت عمومی و...

را دارند مشخص و این قابلیت‌ها را به اهداف آموزشی تبدیل نمود تا در چرخه آموزش قرار گیرند. به این ترتیب، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، مستقیماً در ارتباط با جامعه قرار گرفته و دانشجویان و فراگیران در راستای رفع نیازهای جامعه تربیت می‌شوند. بررسی‌های گوناگون نشان داده‌اند که مراجعین مراکز بهداشتی درمانی، نسبت به مراکز بیمارستانی و تخصصی از تنوع بیشتری برخوردار هستند و توزیع شکایت‌ها و مسائل و مشکلات مطرح در بین مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی، مشابه توزیع طبیعی آن در جامعه است. بنابراین امکان نگرش صحیح‌تر و اولویت‌بندی دقیق‌تر مسائل جامعه و تمرین عملی پیرامون بیماری‌های شایع و مسائل رایج بهداشتی و درمانی مردم در این جایگاه میسرتر است (۱۶). بنابراین اگر بخواهیم نیروی انسانی که تربیت می‌کنیم پاسخگوی نیازهای جامعه باشد بایستی در برنامه‌ریزی برای آن، نیازهای جامعه و افراد را نیز مد نظر قرار دهیم (۱۷). تعریف نمودن وظایف حرفه‌ای به عنوان پایه‌ای جهت برنامه‌ریزی‌های آتی در خصوص رشته‌ها و گرایش‌های جدیدی مانند پرستاری خانواده ضروری به نظر می‌رسد. در همین راستا در این مطالعه به استخراج قسمتی از وظایف حرفه‌ای پرستاران خانواده با استفاده از نظرات پزشکان (خانواده، متخصص)، خانواده‌ها، پرستاران، مدیران مراکز بهداشتی-درمانی دولتی و خصوصی و نهایی سازی آن با استفاده از نظرات اساتید پرستاری پرداختیم.

روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی/توصیفی است که در سال ۱۳۸۹ در اصفهان انجام شد. خانواده‌های تحت پوشش مراکز بهداشتی درمانی دولتی شهر اصفهان. پرستاران شاغل در بیمارستان‌های دولتی اصفهان، پزشکان خانواده مستقر در مراکز بهداشتی روستایی حومه اصفهان. پزشکان شهر اصفهان که بیماران مزمن را ویزیت می‌کنند و مدیران مراکز بهداشتی درمانی دولتی و خصوصی اصفهان

پرستار نیز از وظایف مهم دانشگاه‌های علوم پزشکی است (۹). در حال حاضر در کشور ما آموزش دوره‌های تخصصی پرستاری به صورت آکادمیک در چند دانشکده و به صورت محدود وجود دارد (۱۰). این در حالی است که پژوهش‌ها نشان داده‌اند در پرستاری حرفه‌ای تخصص‌گرا، عدم قاطعیت در تصمیم‌گیری، نیاز به حمایت‌های اجتماعی و تضاد در نقش، به میزان قابل توجهی پایین‌تر است. علاوه بر این مزایا، سازمان دهی در کار و واکنش‌های روانی پرستاران متخصص، بسیار مثبت ارزیابی شده است (۱۱). هم‌چنین مطالعات نشان داده‌اند که ارائه برنامه‌های تخصصی پرستاری این امکان را به دانشجویان می‌دهد که در جمعیت خاصی (بزرگسالان، زنان، کودکان و خانواده‌ها) و یا در زمینه بیماری خاص (دیابت و سرطان) و یا در حوزه‌های خاص (کنترل درد و مراقبت از زخم) به صورت تخصصی عمل کنند و مهارت‌های خود را گسترش دهند (۱۲). در بسیاری از کشورها ارائه این تخصص‌ها در سطح کارشناسی ارشد و پس از طی دوره پرستاری عمومی انجام می‌شود. و شامل رشته‌ها و گرایش‌های بسیار متنوعی است که پس از فارغ‌التحصیلی به ارائه خدمات تخصصی می‌پردازند (۱۳). در عین حال پرستاران به عنوان افراد متخصص بزرگترین گروه حرفه‌ای سیستم مراقبتی، بهداشتی و درمانی را تشکیل می‌دهند و ضرورت دارد با انجام مداخلات با تکیه بر پیشگیری سطح اول گام‌های بسیار مؤثری در جهت ارتقای سطح سلامت جامعه بردارند (۱۴). لذا تمرکز بیشتر بر خانواده محور بودن در ارائه خدمات پرستاری در برنامه‌ریزی‌های درسی پرستاری لازم به نظر می‌رسد (۱۵). آموزش علوم پزشکی جامعه‌نگر به معنای شناخت دقیق نیازهای جامعه و تربیت فراگیرانی که قابلیت رفع این نیازها را داشته باشند تعریف شده است. اولین قدم برای رسیدن به این هدف، شناخت دقیق نیازهای جامعه می‌باشد. شناخت نیازهای واقعی جامعه مقدمه تعیین وظایف شغلی پرسنل ذیربط است یعنی بایستی افرادی که قابلیت رفع این نیازها

مصاحبه‌ها نظرات افراد استخراج گردید و بر اساس سؤالات مصاحبه و اهداف پژوهش دسته‌بندی شد و موارد تکراری و میزان تکرار هر مورد، در کنار آن مشخص گردید. دسته بندی در چهار فوکوس گروپ با حضور اساتید پرستاری و برنامه‌ریزی درسی و پرستاران شاغل به صورت بحث بر روی هر وظیفه به صورت جداگانه توسط همه افراد انجام گرفت و سپس وظایف با توافق همه افراد برای در نظر گرفتن وظیفه مورد نظر در لیست نهایی، تکمیل و اصلاح گردید. هر فوکوس گروپ به طور متوسط شامل ۵ نفر از افراد ذکر شده بود و به صورت بحث گروهی نظر خواهی انجام می‌گرفت.

نتایج

در این مطالعه از ۱۴۸ فرد مصاحبه شده ۵۲ نفر بیمار مزمن (تلفنی و حضوری)، ۱۵ خانم باردار، ۲۵ خانم تازه زایمان کرده، ۵ خانم در شرف ازدواج و ۱۲ سالمند، ۲۰ پرستار، ۸ نفر از پزشکان خانواده، ۶ نفر از پزشکان متخصص و ۵ نفر از مدیران بودند. در کل ۱۶۰ آیتم از مصاحبه‌های انجام شده استخراج گردید. آیتم‌های تکراری حاصل از همه اعضای نمونه در جدول یک در هم ادغام شده اند. در زیر به ۵ مورد از وظایف اشاره شده که بیشترین تکرار را در هر گروه داشتند اشاره می‌شود.

بیماران مزمن به ۲۲ مورد اشاره نمودند که آیتم‌های پر تکرار شامل آموزش نحوه استفاده از داروها، آموزش برای جلوگیری از ایجاد عوارض در بیماران مزمن مانند زخم پای دیابتی، شکستگی و غیره، آموزش تغذیه صحیح به بیماران مزمن و خانواده آن‌ها، ارائه راه حل برای کاهش مشکلات بیماران مزمن در هنگام بروز درد، بی خوابی، عدم فعالیت و غیره و مشاوره در مورد علائم افزایش قند خون، فشار خون و نحوه کنترل آن‌ها بود. زنان باردار و تازه زایمان کرده ۱۹ مورد را ذکر کردند که موارد مشاوره و آموزش در مورد روش‌های کاهش مشکلات دوران بارداری مانند کمردرد، افسردگی، فشارهای روحی- روانی، آموزش

که در جذب و به کارگیری پرستاران خانواده نقش خواهند داشت جامعه پژوهش را تشکیل می‌دادند. نمونه‌گیری از خانواده‌ها و پرستاران به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای و پزشکان خانواده و متخصصین به صورت تصادفی ساده انجام گردید. مدیران مراکز بهداشتی درمانی دولتی و خصوصی به صورت تصادفی از بین مدیرانی که حاضر به شرکت در پژوهش بودند انتخاب شدند. نمونه گیری تا زمان اکتان محقق و کامل شدن داده‌ها انجام گردید. ابزار جمع آوری اطلاعات مصاحبه نیمه ساختار دار بود. محور مصاحبه تعیین مشکلات بهداشتی افراد و مشخص ساختن خدماتی است که پرستار خانواده می‌تواند ارائه نماید. جهت انجام مصاحبه مراجعه حضوری به افراد نمونه انجام شد. تا حد امکان خانواده‌های دارای مشکلات بهداشتی (بیماران مزمن، سالمندان، خانم‌های باردار و یا تازه زایمان کرده و...) وارد نمونه گردیدند. برای انجام مصاحبه به منظور کسب رضایت از فرم رضایت آگاهانه و جهت جمع آوری اطلاعات از فرم مصاحبه نیمه ساختاردار استفاده گردید. در صورت تمایل افراد، مصاحبه حضوری و در مورد بیماران و یا افرادی که توانایی مراجعه نداشتند مصاحبه تلفنی انجام می‌گردید. پزشکان متخصص بیماری‌های مزمن به علت آشنایی با مشکلات ناشی از عدم آموزش یا انجام پیگیری در بیماران مزمن می‌توانستند در این خصوص نظرات مفیدی ارائه دهند. خانواده‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین ذی‌نفعان برنامه، پرستاران به عنوان گروه هدف آموزشی برنامه و پزشکان خانواده به عنوان گروهی که به ارائه خدمات پیشگیرانه به خانواده‌ها می‌پردازند و از مشکلات بهداشتی آنان تا حدی با خبر هستند انتخاب شدند. هم چنین مدیران معاونت‌های بهداشت و درمان و ارگان‌های ارائه‌دهنده خدمات بهداشتی - درمانی خصوصی (شرکت نفت، تامین اجتماعی، سپاه، ارتش) استان اصفهان به دلیل این که در جذب، بکارگیری و استخدام این پرستاران نقش مهمی خواهند داشت با هدف گنجانیدن نظرات قسمت‌های اجرایی در نظرسنجی شرکت داده شدند. پس از انجام

ذکر شده آموزش نحوه مصرف داروهای تجویز شده، تأکید بر اهمیت مصرف، زمان مصرف، کامل کردن دوره درمان، عوارض دارویی، روش مصرف و غیره، پیگیری بیماران تحت پوشش تیم سلامت، آموزش تغذیه مناسب به افراد، آموزش‌های دوران نقاهت بیماری به بیماران ترخیص شده و پذیرش بیمار از موارد پرتکرار بود. پزشکان متخصص به ۱۵ مورد اشاره نمودند که آموزش به بیماران مزمن به منظور جلوگیری از ایجاد عوارض ناشی از بیماری‌های مزمن مانند شکستگی و زخم پای دیابتیک، بررسی علائم خطر موجود در بیماران مزمن و انجام اقدام سریع پرستاری به منظور جلوگیری از ایجاد عوارض وخیم، بازدید از منزل به منظور بررسی مشکلات بیماران مزمن و ارائه راه حل‌های کاربردی، آموزش خود مراقبتی به بیماران مزمن (کنترل قند خون توسط خود فرد و غیره) و کمک به بیماران برای سازگاری با محدودیت‌های جدید ناشی از بیماری از مهم‌ترین موارد ذکر شده بود.

مدیران به ۳۱ مورد اشاره نمودند که پرتکرارترین آن‌ها شامل: عملکرد وسیع و مؤثر در سطح پیشگیری اولیه، شناسایی افراد در معرض خطر بیماری‌های گوارشی، دیابت، CVA و غیره و اجرای اقدامات پیشگیرانه، غربالگری بیماری‌ها خصوصاً بیماری‌های مزمن بودند. در جدول شماره یک فراوانی نظرات افراد نمونه ذکر شده است *موارد مشخص شده وظایفی است که در فوکوس گروپ تکمیل و اصلاح گردید. همانطور که جدول یک نشان می‌دهد وظایف آموزش به بیماران مزمن در مورد نحوه استفاده از داروها، نحوه کنترل قند خون، فشار خون و...، علائم افزایش قند خون، فشار خون و نحوه کنترل آن‌ها، تغذیه صحیح، نحوه کنترل عوارض حاد ناشی از بیماری مانند افت قند خون و تشنج، آموزش خود مراقبتی به بیماران مزمن (کنترل قند خون توسط خود فرد و غیره)، آموزش و مشاوره به خانواده‌ها در مورد سازمان‌های حمایتی و چگونگی دستیابی به آنها، ارجاع افراد نیازمند به مراکز حمایتی، حمایت‌های روحی- روانی از بیماران و سالمندان نیازمند و*

آشنایی با روانشناسی رشد فرزندان (دختر و پسر)، مشاوره تغذیه، آموزش روش‌های انجام ورزش و تمرینات بدنی دوران بارداری و آموزش به مادر برای تشخیص مشکلات نوزاد هنگام بی‌قراری و گریه کردن از موارد پرتکرار بودند.

سالمندان ۱۱ مورد را ذکر کردند که آیت‌های پرتکرار آن شامل: ارجاع سالمندان نیازمند به مراکز حمایتی، بررسی سالمندان ناتوان از نظر برخورداری از حمایت خانواده در امر مراقبت مانند در دسترس بودن غذای کافی و مکان مناسب، آموزش به خانواده در مورد ارتباط صحیح با فرد سالمند، ارائه راه‌های کاربردی برای کاهش مشکلات جسمی دوران سالمندی مانند درد بدن، کم شدن حافظه، کاهش فعالیت‌های جسمی، مشکل در مصرف غذا، کم خوابی، کم شنوایی، کم بینی، مشکلات روحی، تنهایی و افسردگی بودند.

خانم‌های در شرف ازدواج به ۶ مورد اشاره نمودند که همه موارد ذکر شده پرتکرار بود و شامل: راهنمایی و مشاوره در خصوص نحوه برقراری ارتباط صحیح جنسی با استفاده از روش‌های مختلف آموزشی، آموزش انجام معاینات خودآزمایی پستان، برقراری ارتباط صحیح و ایجاد اعتماد در فرد، آموزش چگونگی برخورد با مشکلات احتمالی بعد از اولین رابطه جنسی، کاهش استرس و آرام‌سازی، رعایت بهداشت جنسی و جلوگیری از بیماری‌های مقاربتی بودند.

پرستاران به ۳۰ آیت اشاره نمودند که مهم‌ترین آن‌ها بازدید از منزل بیماران مبتلا به بیماری مزمن و ناتوان نسبی یا کامل به منظور ارائه مراقبت و آموزش، آموزش بهداشت فردی به اعضای خانواده، آموزش و مشاوره به خانواده‌ها در مورد سازمان‌های حمایتی و چگونگی دستیابی به آنها، آموزش کمک‌های اولیه به اعضای خانواده و ارائه آموزش و مشاوره جهت ارتقای مهارت‌های زندگی بود.

پزشکان خانواده به ۲۵ آیت اشاره نمودند که در بین موارد

غیرواگیر مانند فشارخون، دیابت و... از طریق آموزش کمترین فراوانی را داشتند که فقط پزشکان و مدیران به آن تأکید داشتند.

آموزش به خانواده در مورد ارتباط صحیح با افراد خانواده که تمامی گروه‌ها به آن اشاره کرده بودند. وظایف مدیریت تیم سلامت و هماهنگ کننده فعالیت‌های تیم، شرح حال‌گیری و انجام معاینات فیزیکی و پیشگیری از ایجاد بیماری‌های

جدول ۱: فراوانی نظرات استخراج شده از پرستاران، خانواده‌ها، پزشکان و مدیران و فوکوس گروپ

ردیف	نظرات	خانواده‌ها	پرستاران	پزشکان	مدیران	فراوانی	درصد
۱	آموزش به بیماران مزمن در مورد نحوه استفاده از داروها، نحوه کنترل قند خون، فشار خون و... علائم افزایش قند خون، فشار خون و نحوه کنترل آن‌ها، تغذیه صحیح، نحوه کنترل عوارض حاد ناشی از بیماری مانند افت قند خون، تشنج و...	*	*	*	*	۷۶	۵۱.۳۵
۲	بازدید از منزل بیماران ناتوان مبتلا به بیماری مزمن به منظور رفع مشکلات آن‌ها در مورد داروها، استراحت، خواب، فعالیت و ...	*	*	*	*	۵۹	۴۲.۱۴
۳	مشاوره و آموزش در مورد روش‌های کاهش مشکلات دوران بارداری مانند کمر درد، افسردگی، فشارهای روحی- روانی	*	*	*	*	۴۷	۳۱.۷۵
۴	پیشگیری از ایجاد افسردگی بعد از زایمان	*	*	*	*	۲۹	۱۹.۵۹
۵	آموزش روش‌های انجام ورزش و تمرینات بدنی دوران بارداری	*	*	*	*	۳۲	۲۱.۶۲
۶	آموزش به مادر برای تشخیص مشکلات نوزاد هنگام بی‌قراری و گریه کردن	*	*	*	*	۳۵	۲۳.۶۴
۷	درمان مشکلات ساده نوزاد در منزل مانند زردی، ترشحات ناف و ...	*	*	*	*	۴۵	۳۰.۴۰
۸	ارائه راه حل‌های کاربردی برای کاهش مشکلات جسمی دوران سالمندی مانند درد بدن، کم شدن حافظه، کاهش فعالیت‌های جسمی، مشکل در مصرف غذا، کم خوابی، کم شنوایی، کم بینی، مشکلات روحی، تنهایی و افسردگی	*	*	*	*	۴۲	۲۸.۳۷
۹	کمک به سالمندان برای پذیرش بحران‌های ناشی از سالمندی	*	*	*	*	۲۹	۱۹.۵۹
۱۰	بررسی سالمندان ناتوان از نظر برخورداری از حمایت خانواده در امر مراقبت مانند در دسترس بودن غذای کافی، مکان مناسب و...	*	*	*	*	۵۸	۳۹.۱۸
۱۱	آموزش بهداشت جنسی و ازدواج	*	*	*	*	۲۶	۱۷.۵۶
۱۲	پیگیری بیماران تحت پوشش تیم سلامت	*	*	*	*	۳۵	۲۳.۶۴
۱۳	آموزش روش برخورد با مشکلات ساده بهداشتی اطفال و مراقبت از آنان به خانواده‌ها	*	*	*	*	۵۱	۳۴.۴۵
۱۴	درمان مشکلات ساده بهداشتی قبل از ایجاد بیماری‌های وخیم (تب، اسهال و استفراغ و...)	*	*	*	*	۲۶	۱۷.۵۶
۱۵	کمک به بیماران برای سازگاری با محدودیت‌های جدید ناشی از بیماری مزمن	*	*	*	*	۶۱	۴۱.۲۱
۱۶	شناسایی افراد در معرض خطر بیماری‌های گوارشی، دیابت، CVA و... و اجرای اقدامات پیشگیرانه	*	*	*	*	۳۷	۲۵
۱۷	توانایی بالا در امر آموزش به بیمار (دانش در مورد بیماری، روش‌های آموزش مؤثر، برنامه‌ریزی و ...)	*	*	*	*	۳۹	۲۶.۳۵
۱۸	بررسی و تحلیل وضعیت تغذیه‌ای افراد در خانواده و در صورت نیاز ارجاع به مشاور تغذیه	*	*	*	*	۳۵	۲۳.۶۴
۱۹	انجام مراقبت از خانواده‌ها در حیطه بهداشت روان	*	*	*	*	۳۳	۲۲.۲۹
۲۰	غربالگری بیماری‌ها خصوصاً بیماری‌های مزمن	*	*	*	*	۳۹	۲۶.۳۵

۱۴۸۶	۲۲	*	*	پیشگیری از ایجاد بیماری‌های غیر واگیر مانند فشارخون، دیابت و... از طریق آموزش	۲۱
۳۷۸۳	۵۶	*	*	پیشگیری از ایجاد عوارض ناشی از دیابت مانند رتینوپاتی، زخم پای دیابتی و ..	۲۲
۱۸۰۹۱	۲۸	*	*	شرح حال گیری و انجام معاینات فیزیکی	۲۳
۸۰۷۸	۱۳	*	*	مدیریت تیم سلامت و هماهنگ کننده فعالیت‌های تیم	۲۴
۴۷۰۲۹	۷۰	*	*	آموزش خود مراقبتی به بیماران مزمن (کنترل قند خون توسط خود فرد...)	۲۵
۱۹۰۵۹	۲۹	*	*	آموزش روش انجام معاینات خودآزمایی پستان در زنان خانواده	۲۶
۳۵۰۱۳	۵۲	*	*	آموزش و مشاوره جهت ارتقای مهارت‌های زندگی	۲۷
۱۰۰۱۳	۱۵	*	*	آموزش بهداشت فردی به اعضای خانواده	۲۹
۱۶۰۲۱	۲۴	*	*	آموزش کمک‌های اولیه به اعضای خانواده	۳۰
۱۸۰۲۴	۲۷	*	*	عملکرد وسیع و مؤثر در سطح پیشگیری اولیه	۳۱
۵۰۰۶۷	۷۵	*	*	آموزش و مشاوره به خانواده‌ها در مورد سازمان‌های حمایتی و چگونگی دستیابی به آنها	۳۲
۲۰۰۲۷	۳۰	*	*	بررسی علائم سالمند آزاری در خانواده و انجام اقدامات حمایتی مناسب	۳۳
۴۷۰۲۹	۷۰	*	*	ارجاع افراد نیازمند به مراکز حمایتی	۳۴
۴۹۰۳۲	۷۳	*	*	حمایت‌های روحی- روانی از بیماران و سالمندان نیازمند	۳۵
۵۰۰۶۷	۷۵	*	*	آموزش به خانواده در مورد ارتباط صحیح با افراد خانواده	۳۶
۲۱۰۶۲	۳۲	*	*	آموزش به مادر برای تشخیص مشکلات نوزاد هنگام بی قراری و گریه کردن	۳۷
۱۹۰۵۹	۲۹	*	*	آموزش در مورد مراقبت از ناف نوزاد به مادر	۳۸
۲۹۰۰۵	۴۳	*	*	بررسی نوزاد از نظر ابتلا به زردی	۳۹
۲۹۰۰۵	۴۳	*	*	آموزش روش شیردهی موفق و مؤثر	۴۰
۲۱۰۶۲	۳۲	*	*	مشاوره با همسر در مورد نحوه برخورد با همسر باردار و یا تازه زایمان کرده و حمایت از وی	۴۱
۳۲۰۴۳	۴۸	*	*	ارزیابی بحران‌ها در خانواده و مداخله در بحران	۴۲
۲۹۰۷۲	۴۴	*	*	انجام اقدامات درمانی در صورت بروز عوارض دارویی	۴۵
۳۶۰۴۸	۵۴	*	*	در گیر کردن اعضای خانواده برای کمک به بیمار	۴۶

بحث

نحوه استفاده از داروها کنترل بیماری و تغذیه از طریق آموزش می‌باشد (۶۹.۷۲ درصد). این نتایج با وظایف تدوین شده در برنامه درسی سازمان بهداشت جهانی که شامل مدیریت و پیشگیری بیماری‌های مزمن، مراقبت از فرد مبتلا به بیماری مزمن و افراد مبتلا به سرطان می‌باشد شباهت دارد (۱۸). تفاوت‌های موجود در این آیتم‌ها اختصاصی تر و ریزتر شدن وظایف از دیدگاه بیماران می‌باشد. و هم چنین به نظر می‌رسد افراد بیشتر نیازمند گرفتن آموزش و مشاوره می‌باشند تا دریافت مراقبت. شاید دلیل آن را بتوان در تفاوت‌های فرهنگی موجود جستجو کرد و این که هم چنان در کشور ما بنیاد خانواده پا بر جا بوده و افراد

این مطالعه به دلیل نیاز کشور ما به داشتن پرستارانی متخصص در زمینه خانواده و به منظور نیاز به تعریف وظایف حرفه‌ای به عنوان پایه‌ای جهت برنامه‌ریزی درسی این رشته تلاش نمود وظایف حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان این رشته را از دیدگاه نای نفعان این رشته بررسی نماید. نتایج این پژوهش موید آن بود که از نظر خانواده‌ها خصوصاً بیماران مزمن، پزشکان خانواده و پزشکان متخصص و پرستاران مهم‌ترین کمکی که یک پرستار خانواده می‌تواند به بیماران مزمن ارائه دهد در خصوص افزایش آگاهی آنان در مورد روند درمانشان خصوصاً

آیتم پرتکرار مشاوره و آموزش در مورد روش‌های کاهش مشکلات دوران بارداری مانند کمر درد، افسردگی، فشارهای روحی-روانی بود که علت آن میزان اهمیت این موارد در سلامت مادر و نوزادش بود. تفاوت این نتیجه با وظیفه پرستار خانواده در برنامه سازمان بهداشت جهانی در نوع مراقبت است. زنان خواستار آموزش و مشاوره بودند اما در برنامه سازمان بهداشت ارائه مراقبت توسط پرستار ذکر شده است که البته می‌تواند آموزش را هم در بر بگیرد. این آیتم تحت عنوان مراقبت از خانواده دارای یک نوزاد تازه متولد شده و مراقبت از خانواده‌ای که در حال آماده شدن برای تولد اولین فرزندشان هستند ذکر شده است (۱۸). دلیل این تفاوت را می‌توان در ساختارهای فرهنگی دانست. در ایران خانم‌های تازه زایمان کرده اکثراً تحت حمایت کامل خانواده خود قرار دارند و پیوندهای خویشاوندی خود را بعد از ازدواج حفظ می‌کنند و بیشتر نیازمند آموزش و مشاوره هستند تا دریافت مراقبت. در برنامه درسی اسکاتلند، آمریکا، اروپا و تاجیکستان وظایف به صورت عنوان‌های کلی ارائه مراقبت به خانواده‌ها بر اساس ارزیابی‌های انجام شده از هر یک از خانواده‌ها اشاره شده است و موردی از اشاره به خانم باردار یا تازه زایمان کرده دیده نمی‌شود (۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۹). شاید این امر به علت پیر شدن جمعیت آن کشورها باشد.

در مصاحبه با سالمندان آیتمی که توسط اکثر افراد سالمند به آن اشاره شده است ارائه راه حل‌های کاربردی برای کاهش مشکلات جسمی دوران سالمندی مانند درد بدن، کم شدن حافظه، کاهش فعالیت‌های جسمی، مشکل در مصرف غذا، کم خوابی، کم شنوایی، کم بینایی، مشکلات روحی، تنهایی و افسردگی می‌باشد (۲۵.۷۶ درصد). آیتم‌های مراقبت از سالمندان در برنامه درسی پرستاران خانواده در سازمان جهانی بهداشت به صورت مراقبت از یک زوج سالمند که هر دو دارای سطح سلامتی پایینی هستند و مراقبت از یک فرد بیوه سالمند که بیماری‌های متعددی دارد ذکر شده است (۱۸). اما در برنامه‌های درسی سایر

خانواده از بیماران مزمن مراقبت می‌کنند و در این زمینه نیاز به افزایش آگاهی دارند تا بتوانند خدمات بهتری را ارائه دهند. افزایش گرایش خانواده‌ها به سمت درخواست آموزش و مشاوره به جای گرفتن مراقبت نکته قابل توجهی در یافته‌های پژوهش می‌باشد که بیانگر ایجاد تغییرات نگرشی مثبت به سمت خودمراقبتی و پیشگیری می‌باشد. و این امر نشان دهنده نیاز به گنجاندن این وظایف در حیطه وظایف پرستاران خانواده می‌باشد. از طرف دیگر وظایف استخراج شده در مطالعه حاضر با وظایف پرستار خانواده در اسکاتلند و اروپا که شامل کمک به افراد و خانواده‌ها برای سازگاری با بیماری‌ها و نا توانی‌های مزمن و ادامه مراقبت، بازتوانی و اداره بیماری‌های مزمن است مشابهت دارد (۱۹ و ۲۰). علت این تشابه را می‌توان در هدف برنامه پرستار خانواده جستجو نمود زیرا فلسفه وجودی پرستار خانواده کمک به افراد در مدیریت بیماری‌های مزمن است. در همین راستا تأکید اکثریت پزشکان متخصص بر آموزش به بیماران مزمن و گنجاندن وظایف مربوط به آموزش به بیمار در خصوص درمان‌های دریافتی بود. به نظر می‌رسد این وظیفه‌ای است که از یک طرف پزشکان متخصص به علت درگیری در روند درمان، شلوغی بیمارستان و مطب‌ها و از طرف دیگر سایر پرسنل خصوصاً پرستاران بالینی نیز به علت شلوغی و نداشتن زمان کافی از آن غافل شده اند این در حالی است که در وظایف پرستاران خانواده در سایر کشورها مانند آمریکا، سازمان بهداشت جهانی و اسکاتلند بیشتر بر امر مراقبت از بیمار تأکید شده است تا آموزش (۱۸ و ۱۹ و ۲۲). البته نباید از نظر دور داشت که امروزه مراقبت از افراد خانواده و آموزش به آن‌ها در مورد مشکلات بهداشتی شان دو جزء تفکیک ناشدنی در آموزش علوم پزشکی هستند و نمی‌توان کم رنگ بودن آن در لیست وظایف را به منزله نادیده گرفتن آن در نقش‌های پرستاران خانواده در سایر کشورها تلقی نمود.

در موارد ذکر شده توسط زنان باردار و تازه زایمان کرده

سطح اول می‌باشد کاملاً تطابق دارد (۱۸). نتایجی که بر اساس نظر افراد در فوکوس گروپ تکمیل و اصلاح گردید را می‌توان در چند گروه دسته بندی نمود که از مهم‌ترین موارد، ارائه مراقبت و آموزش به بیماران مزمن و خانواده آن‌ها می‌باشد که با وظایف تدوین شده در برنامه درسی سازمان بهداشت جهانی و همچنین با وظایف پرستار خانواده در اسکاتلند و اروپا شباهت دارد (۱۸، ۱۹، ۲۰). در نتایج ارائه شده توسط فوکوس گروپ ارائه خدمات بهداشتی به اطفال نیز قرار گرفت که در بررسی وظایف موجود در برنامه پرستاری خانواده در سازمان بهداشت جهانی، اروپا، آمریکا، اسکاتلند و تاجیکستان مورد مشابهی یافت نشد (۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۸). شاید دلیل آن پیر شدن جمعیت در این کشورها و کاهش تعداد کودکان به نسبت جمعیت باشد. دسته بعد شامل وظایف مربوط به ارائه مراقبت به سالمندان است. آیتم‌های مراقبت از سالمندان در برنامه درسی پرستاران خانواده در سازمان جهانی بهداشت ذکر شده است (۱۸)، اما در برنامه‌های درسی سایر کشورهای مانند آمریکا، اسکاتلند، تاجیکستان و سایر کشورهای اروپایی هیچ آیتمی به طور مستقیم به مراقبت از سالمندان اشاره‌ای نکرده است (۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۹). دلیل این امر شاید وجود گرایش پرستاری سالمندی در این کشورها باشد و عدم وجود رشته پرستاری سالمندی در ایران باعث در نظر گرفتن حیطه‌ای در وظایف پرستاران خانواده می‌باشد. آیتم دیگری که اساتید پرستاری آن را در حیطه وظایف وارد نمودند آموزش بهداشت جنسی و ازدواج است در این مورد در حیطه وظایف پرستار خانواده در سایر کشورها مورد مشابهی یافت نشد (۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۸). دلیل این که اساتید پرستاری نیز این آیتم را در حیطه وظایف وارد نمودند نیاز افراد در شرف ازدواج به دانستن مسائل جنسی به علت عدم آموزش رسمی و کافی در این مورد در کشور ما می‌باشد. ارائه مراقبت در خانواده دچار بحران نیز توسط اساتید پرستاری مورد توجه قرار گرفته است این نتیجه با وظیفه در نظر گرفته شده توسط سازمان بهداشت جهانی تحت

کشورها مانند آمریکا، اسکاتلند، تاجیکستان و سایر کشورهای اروپایی هیچ آیتمی به طور مستقیم به مراقبت از سالمندان اشاره‌ای نکرده است (۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۹). دلیل این امر شاید وجود گرایش پرستاری سالمندی در این کشورها باشد که وظایف ارائه مراقبت و آموزش به سالمندان را بر عهده گرفته و حتی خدمات پرستاری به سالمندان در منزل را نیز ارائه می‌دهند.

موارد ذکر شده توسط افراد در شرف ازدواج دارای فراوانی یکسانی است به طوری که اولین و مهم‌ترین آیتمی که همه افراد نیاز به دانستن آن را ذکر کرده اند راهنمایی و مشاوره در مورد نحوه برقراری ارتباط صحیح جنسی و نحوه برخورد با مشکلات احتمالی بعد از اولین ارتباط و کاهش میزان استرسشان بود (۲۰، ۱۵ درصد). مواردی که شاید به دلایل فرهنگی در کشور ما کمتر به آن پرداخته می‌شود که در این مورد در حیطه وظایف پرستار خانواده در سایر کشورها مورد مشابهی یافت نشد (۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۱۸). شاید دلیل آن این باشد که در کشورهای اروپایی و آمریکا آموزش‌های جنسی از مدارس ابتدایی شروع می‌شود و نیاز به آن در زمان ازدواج چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

نتیجه گیری

در نتایج مشخص گردید که دغدغه اصلی مدیران در حیطه پیشگیری اولیه است. یکی از دلایل آن دیدگاه‌های اقتصادی و پیشگیری از بار مالی اضافی است که بیماری بر افراد و دولت‌ها تحمیل می‌نماید. در بین وظایف ذکر شده توسط مدیران پراکندگی زیادی مشاهده نمی‌شود به طوری که اکثریت موارد در حیطه پیشگیری سطح اول می‌باشد که شامل شناسایی افراد در معرض خطر و عمل کردن به عنوان واسطه بهداشتی است. حتی موارد جزئی، مانند آموزش نحوه صحیح شستن سبزیجات و مصرف مواد غذایی نیز ذکر شده است که با هدف اصلی ایجاد برنامه پرستاری بهداشت خانواده توسط سازمان بهداشت جهانی که در گیر کردن پرستاران در حیطه بهداشت و پیشگیری

و پژوهش‌های مشابه انجام گردد.

قدردانی

از همکاری معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی اصفهان، کلیه خانواده‌ها، پزشکان متخصص، پزشکان خانواده و مدیران محترمی که در طرح شرکت نمودند. مسئولین و کارکنان محترم معاونت بهداشت و درمان استان اصفهان، مسئولین و کارکنان کلیه درمانگاه‌هایی که محیط پژوهش را تشکیل می‌دادند و کلیه عزیزانی که ما را در اجرای این طرح یاری نمودند کمال تشکر را داریم.

عنوان مراقبت از خانواده دارای مشکلات روحی- روانی و وظیفه در نظر گرفته شده در برنامه درسی اسکاتلند تحت عنوان کمک به خانواده‌ها برای سازگاری با زمان‌های وجود استرس در خانواده مشابه است (۱۸ و ۱۹). دلیل این شباهت این است که یکی از اهداف اصلی وجود پرستاری خانواده کمک به خانواده‌ها در تطابق با شرایط ایجاد بحران در خانواده می‌باشد.

نتایج مطالعه حاضر، منجر به استخراج وظایف حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان رشته پرستاری خانواده گردید که می‌توان از آن جهت تدوین یک برنامه درسی مبتنی بر وظیفه استفاده نمود بنابراین در مطالعات بعدی توصیه می‌شود طراحی برنامه درسی رشته با استفاده از نتایج این پژوهش

منابع

1. Dent j, Harden R. A practical guide for medical teacher. 2nd ed . landan:Churchill Livingstone. 2005.
2. Thompson L.the role of nursing in governmentality,biopower and population health . fnj. 2008; 14(1):76-84.
3. Integrated chronic disease prevention and control. [cited 2011 Mar 10]. Available from: http://www.who.int/chp/about/integrated_cd/en/
4. Kelishadi R, Motlagh MS, Ardalan G, Ziyaadini H.[pishgiri az bimarihaye mozmene gheyre vagir. Vezarate behdasht darman va amoozeshe pezeshti. Moavenate salamati].1st ed.Isfahan: daneshgahe olume pezeshti. 2007. [Persian]
5. SHamsai F, CHeraghi F,GHalealiha A.[barrasiye tasire moraghebathaye parastari dar manzel bar darmane bimarane skizophernia bastari dar bimarestane Hamedan]. Majale elmi daneshgahe olume pezeshti Ilam. 2007. 15(2). [Persian]
6. C Macduff,B West.An evaluation of an educational programme to prepare family health nurses.nurse education today. 2004;24(7):575-583.
7. Parfit B.family health nursing :role development in Europe . Intensive Crit Care Nurs. 1998;14(3):117-23.
8. Robb YA.Family nursing in intensive care part one:is family nursing appropriate in intensive care? Intensive Crit Care Nurs. 1998; 14(3):117-123.
9. Borzu R, Safari M, Khodavisi M, Torkaman B. The Viewpoints of Nurses towards Applicability of Nursing Curriculum in Hospitals Affiliated to Hamedan University of Medical Sciences. Source: Iranian Journal of Medical Education .2009; 8(2): 205-210.
10. Mirzabeygi Gh, Sanjari M, Salemi S, Babaei F, Kheradmand M. The Necessity for Specialty Education in Nursing MS Program: Viewpoints of the Faculty Members of School of Nursing and Midwifery in Iran. Iranian Journal of Medical Education .2009; 9(3): 263-271.
11. Van den Berg TI, Vrijhoef HJ, Tummers G, Landeweerd JA, van Merode GG. The work setting of diabetes nursing specialists in the Netherlands: a questionnaire survey. Int J Nurs Stud. 2008; 45(10): 1422-1432.
12. Footner A. Nursing specialism or nursing specialization? Orthop Nurs .1998; 2(4): 219-223. [cited 2011 Feb 22].available from: [http://www.orthopaedic-nursing.com/article/S1361-3111\(98\)80049-6/abstract](http://www.orthopaedic-nursing.com/article/S1361-3111(98)80049-6/abstract).
13. Vallier D.what are the roles of nursing? journal of perianesthesia nursing. 2006; 21(4): 298-300.
14. Abedi HA, rezazadeh M, dabirzadeh Sh. [The Clinical Teaching Role of Nursing Teachers]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2 (2):43-47. [Persian]

15. Saveman B, Mahlen Ch, Benzein E. nursing students beliefs about families hn nursing care .nursing education today. 2005; 25(6): 480-486.
16. Delpishe A, Mozafari M. [amoozeshe parastari jamenegar be enzemame tarhe pishnahadiye taghyire nezame amuzeshe parastari]. Ilam: gooyesh. 2003. [Persian]
17. Mirzabeygi A. [curriculum planning and lesson plan in formal education and human resourse training]. 2end ed. Tehran: Yastoroon. 2005. [Persian]
18. THE FAMILY HEALTH NURSE: CONTEXT, CONCEPTUAL FRAMEWORK AND CURRICULUM. World Health Organization. 2000; EUR/00/5019309/13.18. [cited 2011 Feb 11]. available from: http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/family_health_nurse-oth-enl-t06.pdf.
19. C Macduff. A follow- up study of professionals perspectives on the development of family health nursing in Scothland: A questionnaire survey. Int J Nurs Stud. 2006; 43(3): 345-356.
20. Parfit B. family health nursing :role development in Europe .applied nursing reaserch. 2007; 20(2): 100-103.
21. Parfit B, Cornish F. implementing family health nursing in Tajikistan: from policy to practice in primery health care reform. social science and medicine. 2007; 65(8): 1720-1729.
22. Family nurse practitioner curriculum. [cited 2011 Mar 10]. available from: http://www.samuelmerritt.edu/nursing/fnp_nursing/technical_requirements.

Determining the Professional Tasks of Family Nurses through the Viewpoints of Nurses, Families, Physicians, and Managers

Maryam Alizadeh¹, Nikoo Yamani², Fariba Taleghani³, Tahereh Changiz⁴

Abstract

Introduction: *Our country needs expert nurses who are professional in family nursing. As a result, it is required to determine their professional duties as a basis for future planning for new disciplines and new majors such as family nursing. This study is an endeavor to determine a portion of professional tasks of family nurses via the viewpoints of physicians (family physicians and specialists), families, nurses, managers of health care centers, and administrators of private and public hospitals.*

Methods: *In this descriptive cross-sectional study in the year 2010 in Isfahan, study population included multiple groups of families who were covered by Isfahan health centers, nurses employed in public hospitals of Isfahan, family physicians, specialists, and managers of private and public health care centers. Families and nurses were selected through multi-stage cluster sampling, family physicians and specialist were chosen via simple random sampling, and managers were selected randomly among managers volunteered for participation in the study. Data gathering method was interview and focus groups were employed for completing and modifying the tasks. After determining the viewpoints, the tasks were categorized based on interview items and research objectives. Overlapping items and the number of repetitions were determined and were written beside each item.*

Results: *Based on the viewpoints of study groups, 59 items were determined from families' viewpoints, 30 items from nurses', 25 items from family physicians', 15 items from family physicians', and 31 items from managers. After integration, elimination of the repeated items, and finalization in focus group, 32 items were remained.*

Conclusion: *With regard to the need for future planning to train family nurses, there is a need for defining their professional tasks. Findings of the study could be used in curriculum development of this discipline.*

Keywords: Professional tasks, family nursing, and need assessment.

Addresses

¹ Master Student in Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. E-mail: m_alizade@edc.mui.ac.ir

² (✉) Assistant Professor, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. E-mail: yamani@edc.mui.ac.ir

³ Assistant Professor, Department of Medical Surgical, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. E-mail: taleghani@nm.mui.ac.ir

⁴ Associate Professor, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. E-mail: changiz@edc.mui.ac.ir